

CRNA GORA
ZAVOD ZA STATISTIKU

IV Proleterske 2, 81000 Podgorica

Tel: +382 (0) 20 230 811

Fax: +382 (0) 20 230 814

E-mail: contact@monstat.org

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA 2016. GODINU

Anketa o radnoj snazi

Odgovorno lice: Ivana Tanjević i Danijela Vuković

Odsjek: Tržište rada

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	1
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja	1
1.2 Pravni osnov	1
1.3 Statističke jedinice	1
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja.....	1
1.4.1 Sektori.....	1
1.4.2 Statistička populacija	1
1.5 Referentna geografska oblast.....	2
1.6 Koncepti i definicije	2
1.7 Klasifikacije	3
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka	3
1.9 Dinamika objavljivanja podataka	3
1.10 Metodologija.....	3
1.11 Bazni period.....	3
1.12 Jedinica mjere	3
1.13 Izvor podataka	3
2. Relevantnost - Korisnici podataka	3
2.1 Potrebe korisnika	3
2.2 Zadovoljstvo korisnika	4
3. Tačnost i pouzdanost	4
3.1 Tačnost - Opšta ocjena	4
3.2 Uzoračka greška.....	4
Indikatori uzoračke greške	4
3.3 Neuzoračka greška	4
3.3.1 Greška obuhvata	4
Indikator greške obuhvata	4
3.3.2 Greška mjerenja	5
Stopa neodaziva jedinica	5
3.4 Sezonska prilagodavanja	5
3.5 Revizija podataka	5
3.5.1 Politika revizije podataka	5
3.5.2 Praksa revizije podataka	5
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka	5
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	5
4.1 Pravovremenost	5
Vremenski jaz objave preliminarnih podataka	5
Vremenski jaz objave konačnih podataka	6
4.2 Tačnost objave podataka.....	6
5. Dostupnost i jasnoća.....	6
5.1 Nazivi i link saopštenja u kojima se objavljuju podaci	6
5.2 Nazivi i link ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci.....	6
5.3 Dostupnost mikropodataka	6
6. Uporedivost.....	7
6.1 Prostorna uporedivost	7
6.2 Vremenska uporedivost.....	7

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Anketa o radnoj snazi mjeri ekonomsku aktivnost stanovništva u kratkom periodu posmatranja od nedjelju dana. Anketom se prikupljaju demografska i obrazovna obilježja članova domaćinstva prema polu, obilježja glavnog i dodatnog posla, zatim posla koji je osoba obavljala u prošlosti, položaj u zaposlenju, časovi rada, radno vrijeme, djelatnost, zanimanje, obilježja nezaposlenih osoba, neaktivne osobe. Prema tome, glavne kategorije koje su obuhvaćene ovim istraživanjem: ukupna zaposlenost, nezaposlenost, demografske, obrazovne, socio-ekonomske i druge karakteristike pojedinaca. Jedan od glavnih ciljeva ankete je da se pri definisanju ukupne zaposlenosti i nezaposlenosti primijene međunarodni standardi kako bi se ove kategorije mogle upoređivati sa istovjetnim kategorijama u drugim zemljama. Anketa o radnoj snazi se sprovodi u skladu sa standardima i preporukama Međunarodne organizacije rada, kao i u skladu sa evropskim zakonodavnim aktima Savjeta i Parlamenta, i sa zahtjevima Evropskog zavoda za statistiku (EUROSTAT), u vezi sa metodologijom, organizacijom, procedurom uzorkovanja, dizajnom upitnika i definicijama zaposlenosti i nezaposlenosti.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike (*“Sl.list Crne Gore” br. 18/12*) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Zavodu za statistiku jasno i široko pravno ovlaštenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koja su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Zavod za statistiku je potpisao nekoliko memoranduma o saradnji sa imaoocima administrativnih podataka.

Opšte regulative:

- Regulativa (EC) br. 577/98 od 9. marta 1998. o organizaciji ankete o radnoj snazi na uzorku u Zajednici
- Regulativa (EC) br. 1372/2007 Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2007. o izmjeni Regulative (EC) br. 577/98 o sprovođenju ankete o radnoj snazi na uzorku u Zajednici
- Regulativa (EC) br. 1991/2002 Evropskog parlamenta i Savjeta od 8. oktobra 2002. o izmjeni Regulative br. 577/98 o organizaciji ankete o radnoj snazi na uzorku u Zajednici
- Regulativa Komisije (EC) br. 377/2008 od 25. aprila 2008. o regulativi Savjeta (EC) br. 577/98 o sprovođenju ankete o radnoj snazi na uzorku u Zajednici u pogledu šifriranja koje od 2009. treba koristiti za prenos podataka, korištenju poduzorka za prikupljanje podataka o strukturnim varijablama i definiciji referentnih kvartala.
- Regulativa Komisije (EC) br. 1897/2000 od 7. septembra 2000. o sprovođenju regulative Savjeta (EC) br. 577/98 o provedbi ankete o radnoj snazi na uzorku u Zajednici u pogledu radne definicije nezaposlenosti

1.3 Statističke jedinice

Privatna domaćinstva i radno sposobno stanovništvo - osobe starije od 15 godina.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Nije relevantno.

1.4.2 Statistička populacija

Ciljnu populaciju čine sva lica sa prebivalištem u Crnoj Gori koja žive u privatnim domaćinstvima. Demografski podaci se prikupljaju za sve starosne grupe dok se pitanja vezana za tržište rada prikupljaju za lica starosti 15 godina i više.

1.5 Referentna geografska oblast

Crna Gora i regioni (sjeverni, središnji i južni). Regioni koji se koriste ne čine zvaničnu već geografsku podjelu Crne Gore. Sjeverni region čine opštine: Andrijevića, Berane, Bijelo Polje, Petnjica, Rožaje, Gusinje, Plav, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Žabljak, Šavnik i Plužine. Središnji region čine opštine: Podgorica, Nikšić, Danilovgrad i Cetinje. Južni region čine opštine: Herceg Novi, Tivat, Kotor, Budva, Bar i Ulcinj.

1.6 Koncepti i definicije

Najvažnije varijable koje se koriste i prikupljaju Anketom o radnoj snazi jesu sledeće: domaćinstvo, radno sposobno stanovništvo, zaposleni, samozaposleni, pomažući članovi, nezaposlene osobe, radna snaga, neaktivno stanovništvo, stopa aktivnosti, stopa zaposlenosti i stopa nezaposlenosti.

Domaćinstvom se smatra:

a) svaka porodična ili druga zajednica lica koja izjave da zajedno žive i troše svoje prihode za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba (troškovi stanovanja, ishrane itd.), bez obzira da li se u vrijeme anketiranja svi članovi nalaze u mjestu gdje je domaćinstvo nastanjeno ili van tog mjesta;

b) svako lice koje živi samo (samačko domaćinstvo), a koje nema svoje domaćinstvo u drugom mjestu, koje živi u posebnoj ili djeljivom stanu ili kao samac-podstanar, bez obzira da li stanuje u istoj sobi sa drugim samcem ili s članovima domaćinstva-stanodavca, ali s njim ne troši svoje prihode, nego samo plaća usluge stanovanja.

U Anketi o radnoj snazi prati se stanovništvo staro 15 i više godina prema aktivnosti u posmatranom kvartalu, a ne prema formalnom statusu anketiranih lica. Radno sposobno stanovništvo obuhvata sve osobe starosti 15 i više godina.

Pod pojmom zaposleni u anketi se podrazumjevaju lica koja su u nedjelji posmatranja:

- obavljala bilo kakav redovan ili uobičajen rad za platu/profit (u gotovini, robi ili uslugama) makar jedan sat; takođe se računaju i lica koja dobijaju zaradu za obuku na poslu (pripravnici),

- nijesu radila (zbog bolesti, godišnjeg odmora, državnih i vjerskih praznika, obrazovanja, obuke, porodičnog odsustva, smanjene proizvodnje i druge privremene nemogućnosti za rad), ali imaju posao na koji će se vratiti.

Samozaposlena lica sa biznisom ili farmom, takodje se smatraju zaposlenim ako se primjenjuje nešto od sledećeg:

- Lice radi na svom poslu ili drži farmu za svrhu zaradjivanja profita, čak i ako preduzeće ne uspijeva da ostvari profit;

- Lice provodi vrijeme na obavljanju posla čak i ako nema prodaje, nije obavljalo profesionalne usluge ili ništa nije proizvedeno (npr. farmer koji radi na aktivnostima održavanja farme; arhitekta koji provodi vrijeme čekajući klijente u kancelariji; ribar koji popravljiva brod ili mreže za buduci rad; lice koje pohađa seminar);

- Lica koja su u procesu formiranja svog posla ili farme, kao što je kupovina i montiranje opreme, iznajmljivanje prostorija ili kupovina materijala za početak novog posla;

- Lica koja rade na svojoj poljoprivrednoj farmi smatraju se zaposlenima ako su radila tokom referentne nedjelje. Lica koja rade na svojoj maloj poljoprivrednoj farmi, a prodaju svoje poljoprivredne proizvode takođe se smatraju zaposlenima;

Porodični radnici su lica koja su pomagala drugom članu porodice u vođenju porodičnog posla ili poljoprivrednog gazdinstva, a da pri tome nijesu bila plaćena za taj rad i pod uslovom da se ne smatraju zaposlenima.

Pod pojmom nezaposleni u anketi se podrazumjevaju lica koja:

- su tokom nedjelje snimanja nijesu imala plaćeno zaposlenje ili samozaposlenje i nijesu obavljala nikakav plaćeni posao

- su tokom prethodne četiri nedjelje aktivno tražila posao

- su dostupna za rad u okviru 2 nedjelje.

Lica koja su našla posao koji treba da počnu kasnije uključuju se u nezaposlena lica.

Aktivno stanovništvo (radnu snagu) čine sva zaposlena i nezaposlena lica stara 15 i više godina.

Neaktivno stanovništvo su sva lica stara 15 i više godina koja nijesu zaposlena i koja aktivno ne traže posao.

Osnovni pokazatelji:

Stopa aktivnosti predstavlja procenat aktivnog stanovništva u ukupnom stanovništvu starom 15 i više godina.

Stopa zaposlenosti predstavlja procenat zaposlenih u ukupnom stanovništvu starom 15 i više godina.

Stopa nezaposlenosti predstavlja procenat nezaposlenih u ukupnom broju aktivnih stanovnika.

Stopa neaktivnosti predstavlja procenat neaktivnog stanovništva u ukupnom stanovništvu starom 15 i više godina.

1.7 Klasifikacije

Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Evropskoj uniji - NACE Rev. 2,
Međunarodna standardna klasifikacija zanimanja - ISCO 08,
Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja - ISCED 2011
Abecedni popis država i zemalja i njihovih oznaka – slovne oznake

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Kontinuirano tokom čitave godine.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Kvartalna i godišnja.

1.10 Metodologija

Metodologija je dostupna na sajtu MONSTAT-a, link:
<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1353&pageid=22>

1.11 Bazni period

Nije relevantno.

1.12 Jedinica mjere

Podaci dobijeni ovim istraživanjem izraženi su u hiljadama i u procentu.

1.13 Izvor podataka

Anketa o radnoj snazi (ARS) je istraživanje bazirano na uzorku. Anketa se sprovodi kontinuirano tokom čitave godine sa kvartalnom i godišnjom periodikom objavljivanja podataka od 2008. godine.

Veličina uzorka je 10 920 domaćinstava godišnje odnosno 2 730 domaćinstava na kvartalnom nivou. Okvir za uzorak je Popis stanovništva, domaćinstava i stanova od 2011. godine. Uzorak obuhvata samo privatna domaćinstva.

U ovoj anketi se primjenjuje rotacioni model uzorka 2-(2)-1 i domaćinstva se anketiraju 3 puta. Domaćinstva se anketiraju u dva uzastopna kvartala, zatim su dva kvartala van uzorka i u petom kvartalu se anketiraju treći put. Nakon trećeg anketiranja domaćinstvo se isključuje iz uzorka.

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- Eurostat;
- Svjetska banka;
- UN organizacije;
- Međunarodni monetarni fond.

Nacionalni korisnici:

- Ministarstva i drugi organi javne uprave;
- Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave;
- Centralna banka;
- nevladine organizacije;
- studenti;
- istraživači;
- mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

U cilju utvrđivanja zadovoljstva korisnika kvalitetom podataka i utvrđivanjem njihovih potreba, Zavod za statistiku po prvi put sprovodi “Istraživanje o zadovoljstvu korisnika” u 2017. godini. Istraživanje je realizovano u periodu od 1. septembra do 20. oktobra. Link sa anketom je poslat svim korisnicima koji su u periodu od 2013. do 2017. godine poslali zahtjev za podacima na zvaničnu e-mail adresu. Pored toga, upitnik je postavljen na web stranici Zavoda za statistiku. U toku je obrada podataka dobijenih navedenim istraživanjem, dok ćemo konačne rezultate imati do kraja 2017. godine, kako za ukupno zadovoljstvo korisnika, tako i po oblastima.

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Anketa o radnoj snazi je istraživanje zasnovano na uzorku pa rezultati koji se dobijaju iz anketa na bazi uzorka podložni su uobičajenim vrstama grešaka u vezi sa tehnikama uzorkovanja i intervjuima. Greške su: greške uzorkovanja, neuzoračke greške, greške mjerenja, procesuiranja i neodaziva.

3.2 Uzoračka greška

Greške uzorkovanja su karakteristika svih istraživanja koja se rade na uzorku i izazvane su posmatranjem uzorka kao dijela populacije. Veličina uzoračke greške može da se kontroliše preko veličine uzorka i dizajna uzorka. Međutim, za neke manje domene (nivoje ili grupe podataka) koje imaju nedovoljan broj jedinica u uzorku, velike uzoračke greške dovode do nepouzdanih rezultata. Mjera preciznosti najvažnijih pokazatelja o ekonomskoj aktivnosti stanovništva se može izraziti kao standardna greška, koeficijent varijacije i interval povjerenja.

Indikatori uzoračke greške

Indikator	Procjena	Standardna greška	Interval povjerenja	Koeficijent varijacije
			(95%)	
			%	
Stopa aktivnosti	54,5	0,4	53,7 – 55,3	0,7
Stopa zaposlenosti	44,8	0,4	44,0 – 45,7	0,9
Stopa nezaposlenosti	17,7	0,4	17,0 – 18,5	2,3

3.3 Neuzoračka greška

Neuzoračke greške: prekomjernog obuhvata (over-coverage), nedovoljnog obuhvata (under-coverage), greške mjerenja i obrade, editovanja i imputacije podataka, neodaziva.

3.3.1 Greška obuhvata

Greške obuhvata predstavljaju razliku između ciljane populacije i okvira uzorka.

Prekomjerni obuhvat (over-coverage) predstavlja udio jedinica iz okvira uzorka koje ne pripadaju ciljanoj populaciji. Nedovoljni obuhvat (under-coverage) je problem koji nastaje zbog nedovoljne pokrivenosti, odnosno neažuriranja okvira koji služi za izbor uzorka (npr. neobuhvatanje novoizgrađenih stanova koji se naseljavaju, kao i neobuhvatanje lica koja se dosele u neko mjesto sa namjerom da tu ostanu godinu i duže). Stopu nedovoljnog obuhvata je teško procijeniti jer nije moguće znati koje jedinice nisu uključene u ciljanu populaciju.

Indikator greške obuhvata

Stopa prekomjernog obuhvata za 2016. godinu iznosi 8,3%.

3.3.2 Greška mjerenja

Greške mjerenja i obrade mogu nastati zbog dizajna upitnika, vrste ankete, anketara, grešaka u odgovoru, šifriranja, unosa podataka, editovanja i imputacije podataka itd.

Podaci u Anketi o radnoj snazi se prikupljaju metodom „lice-u-lice“ koristeći papirni upitnik (PAPI metoda). Greške koje mogu nastati korišćenjem papirnog upitnika zbog anketara (npr. pri unosu podataka) svode se na minimum aktivnostima kao što su redovne instruktaže anketara, pilot-testiranja itd. Program za unos materijala sadrži kontrolu npr. kontrola minimalnih i maksimalnih vrijednosti, logičku vezu između pojedinih pitanja i sl., čime se smanjuju greške nastale unosom podataka. Nakon unosa materijala radi se detaljna logičko-računska kontrola svih odgovora, npr. kontrola unešenih vrijednosti prema rasponima, kontrola mogućih odgovora, logička i računaska kontrola djelatnosti i zanimanja, logička kontrola podataka o ekonomskoj aktivnosti, položaju u zaposlenju, obrazovnom statusu itd.

Stopa neodaziva jedinica

Stopa neodaziva jedinica istraživanja je pokazatelj koji govori o tome koliko jedinica (domaćinstava) nije odgovorilo na upitnik.

	2016	1Q 2016	2Q 2016	3Q 2016	4Q 2016
Stopa neodaziva	16,6%	15,8%	16,7%	17,0%	17,0%

3.4 Sezonska prilagodavanja

Sezonsko prilagodavanje se trenutno ne radi za ovo istraživanje.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Zavod za statistiku je usvojio politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=1493&pageid=1493>

3.5.2 Praksa revizije podataka

Nije relevantno.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka

Nije relevantno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Konačni podaci se objavljuju do 80 dana nakon završenog referentnog kvartala. Pravovremenost konačnih podataka: T + 80 dana nakon završenog referentnog kvartala.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Nije relevantno.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Indikator pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka. Konačni podaci se objavljuju do 80 dana nakon završenog referentnog kvartala. Pravovremenost konačnih podataka: T + 80 dana nakon završenog referentnog kvartala.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka.

Rokovi za objavljivanje rezultata ovog istraživanja su definisani u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka i ti rokovi za publikovanje saopštenja se poštuju.

Indikator TP3 (tačnost) je 0, tj. nema razlike između planirane i stvarne objave, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objave podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Nazivi i link saopštenja u kojima se objavljuju podaci

Podaci su dostupni na sajtu MONSTAT-a i u papirnoj formi:

<http://www.monstat.org/cg/page.php?id=660&pageid=22>

5.2 Nazivi i link ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci

Zavod za statistiku objavljuje sljedeće redovne publikacije:

1. Statistički Godišnjak,
2. Crna Gora u brojkama,

Pored navedenih redovnih, Zavod za statistiku objavljuje i vanredne publikacije. Neke od najznačajnijih vanrednih publikacija su sljedeće:

1. Žene i muškarci u Crnoj Gori,
2. Najčešće korišćeni statistički podaci.

Sve publikacije koje objavljuje Zavod za statistiku dostupne su na sljedećem linku:

<http://monstat.org/cg/publikacije.php>

5.3 Dostupnost mikropodataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike (*"Sl.list Crne Gore" br. 18/12*) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Zavodom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Jedan od glavnih ciljeva Ankete o radnoj snazi je da se pri definisanju ukupne zaposlenosti i nezaposlenosti primijene međunarodni standardi kako bi se ove kategorije mogle upoređivati sa istovjetnim kategorijama u drugim zemljama, posebno evropskim zemljama.

Podaci se prikupljaju u skladu sa EU regulativom 577/1998 pa je obavezana uporedivost sa svim zemljama koje koriste istu metodologiju.

6.2 Vremenska uporedivost

Anketa o radnoj snazi se sprovodi kontinuirano tj. domaćinstva se anketiraju neprekidno tokom cijele godine od 2008. godine. Do početka 2011. za ponderisanje podataka upotrebljavali su se podaci iz Popisa stanovništva 2003. god. Od početka 2011. za ponderisanje podataka upotrebljavaju se podaci iz Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova od 2011. godine. Time je došlo do prekida u seriji podataka u 2011. godini.